

श्री
राजस्व न्यायाधिकरण काठमाडौं, मुकाम पुलचोक ललितपुर

इजलास

माननीय अध्यक्ष श्री टेकप्रसाद दुङ्गाना

लेखा सदस्य श्री बासुदेव खनाल

फैसला

२०७९/८० सालको निर्णय नं.२४३

पुनरावेदन नं :.०७४-RB-०१८६

मुद्दा: मूल्य अभिवृद्धिकर (२०६९।०७०)

ललितपुर जिल्ला ललितपुर म.न.पा वडा नं.१० कुपण्डोल स्थित सेलवेज इन्भेष्टमेन्ट }
एण्ड लिजिड प्रा. लि. को अख्तियार प्राप्त संचालक कृष्णदेव प्रधानाङ्ग.....१ } पुनरावेदक

विरुद्ध

आन्तरिक राजस्व विभाग, लाजिम्पाट, काठमाडौं.....१ }
आन्तरिक राजस्व कार्यालय, ललितपुर.....१ } प्रत्यर्थी

शुरु निर्णय गर्ने कार्यालय र अधिकारी

शुरु निर्णय गर्ने कार्यालय:- आन्तरिक राजस्व कार्यालय, ललितपुर

शुरु निर्णय गर्ने अधिकारी:- प्रमुख कर अधिकृत श्री कुल प्रसाद चुडाल

शुरु निर्णय मिति:- २०६९।११।०९

प्रशासकीय पुनरावलोकनको निर्णय गर्ने कार्यालय र अधिकारी

निर्णय गर्ने कार्यालय:- आन्तरिक राजस्व विभाग, लाजिम्पाट, काठमाडौं

निर्णय गर्ने अधिकारी:- महानिर्देशक श्री किशोरजङ्ग कार्की

निर्णय मिति:- २०७४।११।२९

उपस्थित कानून व्यवसायीहरू

प्रत्यर्थी कार्यालयका तर्फबाट:- विद्वान सहायक न्यायाधिवक्ता श्री संगिता थोकर

आन्तरिक राजस्व कार्यालय, ललितपुरबाट मिति २०६९।११।०९ मा भएको निर्णय र सोही निर्णय सदर गर्ने गरी आन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशकबाट भएको मिति २०७४।११।२९ को निर्णय समेत उपर राजस्व न्यायाधिकरण ऐन, २०३१ को दफा ६(१) र मूल्य अभिवृद्धि कर ऐन, २०५२ को दफा ३२ बमोजिम पर्न आएको पुनरावेदन यसै न्यायाधिकरणको क्षेत्राधिकार भित्रको हुँदा प्रस्तुत मुद्दाको संक्षिप्त तथ्य एवं यस न्यायाधिकरणको ठहर यस प्रकार रहेकोछः-

तथ्यखण्ड

१. पुनरावेदक करदाता सेलवेज इन्भेष्टमेन्ट एण्ड लिजिड प्रा. लि. (स्थायी लेखा नम्बर ३०३८८०५७२) को आर्थिक वर्ष २०६९/०७० प्रथम चौमासिकको मू.अ.कर तर्फ कर परीक्षण सम्पन्न भै पेश भएको प्रतिवेदनको आधारमा मूल्य अभिवृद्धि कर ऐन, २०५२ को दफा २० बमोजिम कर निर्धारण गरी मूल्य अभिवृद्धि कर नियमावली, २०५३ को नियम २९(१) बमोजिम कर तथा जरिवाना गणना गरी जम्मा रु.४,०२,४८३।- कर निर्धारण गर्नुपर्ने आधार र कारण संलग्न गरी प्रारम्भिक कर निर्धारण आदेशगर्ने गरी आन्तरिक राजस्व कार्यालय, ललितपुरबाट मिति २०६९।१०।१४ मा करदाताको नाममा सूचना जारी गरेको।
२. आन्तरिक राजस्व कार्यालय, ललितपुरबाट मिति २०६९।१०।१४ मा जारी भएको सूचना करदाता सेलवेज इन्भेष्टमेन्ट एण्ड लिजिड प्रा. लि. ले मिति २०६९।१०।१४ मा बुझिलिई सोको जवाफ मिति २०६९।१०।२६ मा पेश गरेको।
३. करदाता स्वयमले हाउजिङ्ग वा घर जग्गाको खरिद बिक्री र वहालमा लगाउदा कुनै पनि मूल्य अभिवृद्धि कर सकलन गरेको छैन र तिरेको छैन भनी स्पष्ट रूपले घर जग्गाको कारोवार गरेको स्वीकार गरेको र त्यस्तो घर जग्गाको कारोवार मूल्य अभिवृद्धि कर ऐन, २०५२ को अनुसूची (१) को समुह १२ अन्तर्गत रही मु.अ.कर छुट हुने हुँदा बिक्रीमा मु.अ.कर असुल नहुने बस्तुको कारोवार गर्नेले खरीदमा तिरेको मू.अ.कर करकट्टी नपाउने नै हुँदा यस कार्यालयबाट मिति २०६९।१०।१४ मा जारी भएको प्रारम्भिक कर निर्धारण आदेश परिवर्तन गर्नु पर्ने नदेखिँदा मूल्य अभिवृद्धि कर ऐन, २०५२ को दफा २०(१) बमोजिम रु.६८,०७,४२७।- मूल्य अभिवृद्धि कर निर्धारण गरी सोही ऐनको दफा २९(१क) बमोजिम जरिवाना रु.१३,६९,४८५।-दाखिला गर्न मूल्य अभिवृद्धि कर नियमावली, २०५३ को नियम २९(३) बमोजिम अन्तिम कर निर्धारण आदेश जारी गर्ने गरी आन्तरिक राजस्व कार्यालय, ललितपुरबाट मिति २०६९।११।०९ मा जारी भएको निर्णय पर्चा।

४. आन्तरिक राजस्व कार्यालय, ललितपुरबाट मिति २०६९।११।०९ मा भएको आ.व. २०६९/०७० प्रथम चौमासिकको मूल्य अभिवृद्धि कर तर्फको अन्तिम कर निर्धारण आदेशमा चित्त नबुझी पुनरावेदक करदाता श्री सेलवेज इन्भेष्टमेन्ट एण्ड लिजिड प्रा. लि.ले प्रशासकीय पुनरावलोकनका लागि मिति २०७०।०१।१२ मा आन्तरिक राजस्व विभागमा निवेदन पेश गरेको।
५. पुनरावेदक करदाता कम्पनीले कारोवार संचालन गर्दा, हाउजिड ब्यवसाय घरजग्गाको खरिद बिक्री एवं बहालमा लगाई आएको अवस्थामा आफुले खरिदमा तिरेको करको क्रेडिट दावी नगरेको, कम्पनीको उद्देश्य पूर्तिको लागि कारोवार तथा आय आर्जनको प्रयोजनार्थ खरिद गरेको भवनको कच्चा पदार्थ खरिदमा तिरेको कर क्रेडिट दावी गर्न नपाउने भन्ने तर्क मूल्य अभिवृद्धि कर ऐन, २०५२ को दफा १७ तथा मूल्य अभिवृद्धि कर नियमावली, २०५३ को नियम ३९,४० र ४१ को विपरित भएको भन्ने सम्बन्धमा वस्तु वा सेवाको खरिदमा मूल्य अभिवृद्धि कर तिरेको कारणले मात्र करकट्टी दावी गर्न पाउने होइन। ऐनको उपरोक्त दफा ५(३) बमोजिम बिक्रीमा मू.अ.कर असुल नहुने वस्तु तथा सेवाको कारोवार गर्नेले खरिदमा तिरेको मू.अ.कर करकट्टी नपाउने नै हुन्छ। करदाताको उक्त कारोवार बहालमा लिने दिने (लिजिङ्ग) भएको हुंदा त्यस्तो कारोवार मूल्य अभिवृद्धि कर ऐन, २०५२ को अनुसूची १ को समूह १२ अन्तर्गत रही मूल्य अभिवृद्धि कर छुट हुने कारोवार अन्तर्गत पर्ने हुन्छ। तसर्थ, २०६९ प्रथम चौमासिक अवधिसम्म करदाताले नपाउने कर कट्टी दावी गरेको रकम रु.६८,०७,४२४।०० र जरिवाना रु.१३,६१,४८५।०० निर्धारण हुने भन्ने आन्तरिक राजस्व कार्यालय, ललितपुरबाट मिति २०६९।११।०९ मा भएको अन्तिम कर निर्धारण आदेशमा लिईएका आधार तथा कारणहरु तथ्यपूर्ण र कानूनसम्मत भएको हुंदा निवेदकको जिकिर पुग्न नसक्ने ठहर गरी आन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशकबाट मिति २०७४।११।२९ मा भएको निर्णय।
६. पुनरावेदक करदाता कम्पनीले आयात/पैठारी/ खरिद गरेको सामानमा मुनाफा समेत जोडी उपभोक्तासंग मुल्य अभिवृद्धि कर असुल गरी बिक्री गरेको र बर्षभरि भएको बिक्री कारोवारलाई आयकर प्रयोजनको लागि आय देखाई आय विवरण मास्केवारी भरी लाग्ने कर तिरी कर चुक्ता प्रमाण पत्र समेत प्राप्त गरेको अवस्थामा हचुवा, पुर्वाग्रही एवं करको भार बोकाउने नियतले आन्तरिक राजस्व कार्यालय, ललितपुरबाट भएको अन्तिम कर निर्धारण आदेश र सो आदेशलाई सदर गर्ने गरी आन्तरिक राजस्व विभागबाट भएको निर्णय समेत त्रुटीपूर्ण रहेकोले बदर गरी पाउँ भनी पुनरावेदक करदाताले यस राजस्व न्यायाधिकरणमा मिति २०७५।०२।३१ मा दर्ता गरेको पुनरावेदन पत्र।

७. यसमा मुलुकी फौजदारी कार्याविधि संहिता, २०७४ को दफा १४०(३) बमोजिम छलफल प्रयोजनार्थ विशेष सरकारी वकीलको कार्यालयलाई पेशीको सूचना दिई नियमानुसार पेश गर्नु भनी यस न्यायाधिकरणबाट मिति २०७६।०२।१४ मा भएको आदेश।

ठहर खण्ड

८. नियम बमोजिम पेश हुन आएको प्रस्तुत मुद्दामा पुनरावेदन पत्र एवं प्राप्त सुरु मिसिल समेत अध्ययन गरियो। प्रस्तुत मुद्दामा करदाताको तर्फबाट सुनवाइको लागि इजलास समक्ष कोही उपस्थित भएको देखिएन।
९. प्रत्यर्थी कार्यालयहरूका तर्फबाट उपस्थित हुनु भएका विशेष सरकारी वकील कार्यालय काठमाडौंका विद्वान सहायक न्यायाधिवक्ता श्री संगिता थोकरले पुनरावेदक करदाताको हकमा भएको अन्तिम कर निर्धारण आदेश तथा सो आदेशलाई सदर गर्ने गरी आन्तरिक राजस्व विभागबाट भएको निर्णय समेत कानूनसम्मत रहेको हुँदा सो निर्णय नै सदर गरी पाउँ भनि गर्नुभएको बहस जिकिर समेत सुनियो।
१०. पुनरावेदक करदाताबाट लिइएको पुनरावेदन जिकिर, प्रत्यर्थी कार्यालयका तर्फबाट प्रस्तुत बहस बुदाँहरू र मिसिल संलग्न कागज प्रमाणको अध्ययन गरी हेर्दा, यसमा आन्तरिक राजस्व कार्यालय, ललितपुरबाट पुनरावेदक करदाताको हकमा भएको अन्तिम कर निर्धारणको आदेश र उक्त आदेशलाई सदर गर्ने गरी आन्तरिक राजस्व विभागबाट भएको निर्णय मिलेको छ, छैन? पुनरावेदक करदाताको पुनरावेदन जिकिर पुग्न सक्छ, सक्दैन भन्ने विषयमा निर्णय दिनुपर्ने देखियो।
११. निर्णय तर्फ विचार गर्दा, आन्तरिक राजस्व कार्यालय, ललितपुरबाट तथा आन्तरिक राजस्व विभागबाट आ.व. २०६९।०७० को करदाताले नपाउने करकट्टी दावी गरेको भन्ने आधार लिई रु.६८,०७,४२४।०० कर निर्धारण गरेको कार्य कानूनसम्मत नभएको हुँदा सो बदर गरिनुपर्ने भन्ने सम्बन्धमा रहेको देखिन्छ। करदाता मूल्य अभिवृद्धि करमा दर्ता भएकोले बस्तु तथा सेवाको कारोवार गर्नेले खरिदमा तिरेको मू.अ.कर करकट्टी पाउने नै हुन्छ। मूल्य अभिवृद्धि कर ऐन, २०५२ को अनुसूची-१ बमोजिम वहालमा लिनेदिने (लिजीङ्ग) कारोवारमा कर नलाग्ने हुँदा कर कार्यालयहरूबाट भएको निर्णय विधिसम्मत नरहेको भनी पुनरावेदनमा मुख्य जिकिर लिएको देखिन्छ।
१२. मूल्य अभिवृद्धि कर ऐन, २०५२ को दफा ५ को उपदफा (१) मा यस ऐनमा अन्यथा व्यवस्था भएकोमा बाहेक देहायका कारोवारमा मूल्य अभिवृद्धि कर लाग्नेछ भन्ने व्यवस्था गर्दै खण्ड (क) मा नेपाल भित्र आपूर्ति भएका बस्तु वा सेवामा, खण्ड (ख) मा नेपाल भित्र आयात गरिएको बस्तु वा सेवामा, र खण्ड (ग) मा नेपाल बाहिर निर्यात गरिएको बस्तु वा

सेवामा, भनी उल्लेख गरेको देखिन्छ भने उपदफा (२) मा प्रत्येक कारोवारको कर लाग्ने मूल्यमा कर लाग्नेछ भन्ने व्यवस्था रहनुको साथै, उपदफा (३) मा उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए पनि अनुसूची-१ मा उल्लिखित बस्तु वा सेवाहरूको कारोवारमा कर लाग्ने छैन। साथै, त्यस्तो बस्तु वा सेवाको खरिदमा पहिले लागेको कर दफा १७ बमोजिम कट्टी गर्न र दफा २४ बमोजिम फिर्ता लिन पाइने छैन भन्ने कानूनी व्यवस्था समेत रहेको देखियो। करदाताबाट संचालित भवन निर्माण र जग्गा खरिद बिक्री तथा बहालमा लिने दिने कारोवारमा मूल्य अभिवृद्धि कर लाग्ने नलाग्ने के रहेछ भनी हेर्दा, पुनरावेदक करदाताले जग्गा खरिद बिक्री तथा भवन निर्माण र बहाल लिने दिने कार्य गरी सम्बन्धित उपभोक्ताहरूलाई सेवा प्रवाह गरी व्यवसाय गरी आएकोमा विवाद देखिँदैन। आफू एक हाउजिङ्ग संस्था भएको तथा उल्लिखित सेवाहरूमा मूल्य अभिवृद्धि कर छुट हुने सेवा भएको भन्ने तथ्यलाई करदाताले समेत अन्यथा भन्न सकेको देखिएन। मूल्य अभिवृद्धि कर ऐन, २०५२ को अनुसूची १ को समूह १२ मा भवन र जग्गाको खरिद बिक्री तथा बहाल (होटल, गेष्टहाउस र एपार्टमेण्टले उपलब्ध गराउने होटल, गेष्ट हाउस सरहको ब्यवसायिक रूपमा संचालित निकायले उपलब्ध गराउने सेवा बाहेक) भनी स्पष्ट उल्लेख गरिएको देखिन्छ। निवेदक कम्पनीले कारोवार संचालन गर्दा, कम्पनीको उद्देश्य अनुसार गरिएको कारोवार तथा आय आर्जनको प्रयोजनार्थ खरिद गरेको भवनको कच्चा पदार्थको खरिदमा तिरेको कर क्रेडिट दावी गर्न पाउनु पर्ने भनी लिएको जिकिर हेर्दा वस्तु वा सेवाको खरिदमा मूल्य अभिवृद्धि कर तिरेको कारणले मात्र करकट्टी दावी गर्न पाउने देखिएन। ऐनको दफा ५(३) बमोजिम बिक्रीमा मू.अ.कर असुल नहुने बस्तु तथा सेवाको कारोवार गर्नेले खरिदमा तिरेको मू.अ.कर करकट्टी नपाउने नै देखियो। करदाताको कारोवार भवन बहालमा लिने दिने (लिजिङ्ग) भएको हुँदा त्यस्तो कारोवार मूल्य अभिवृद्धि कर ऐन, २०५२ को अनुसूची १ को समूह १२ अन्तर्गत रही मूल्य अभिवृद्धि कर छुट हुने कारोवार अन्तर्गत पर्ने देखिँदा ऐनको दफा ५ को उपदफा (३) को अन्तिम वाक्यांश बमोजिम करदाताले नपाउने करकट्टी दावी गरेको रकम रु.६८,०७,४२७।०० र जरिवाना रु.१३,६९,४८५।०० निर्धारण हुने भनि आन्तरिक राजस्व कार्यालय ललितपुरले गरेको आदेश र सो आदेशलाई सदर गर्ने गरी आन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशकबाट भएको निर्णय कानूनसम्मत नै देखिँदा पुनरावेदकको पुनरावेदन जिकिरसंग सहमत हुन सकिएन।

१३. अतःमाथि विवेचित आधार एवं कारण समेतबाट करदाता श्री सेलवेज इन्भेष्टमेन्ट एण्ड लिजिड प्रा. लि. (स्थायी लेखा नं.३०३८८०५७२) को आ.व. २०६९/०७० प्रथम चौमासिकको मूल्य अभिवृद्धि कर तर्फ अन्तिम कर निर्धारण गरी आन्तरिक राजस्व

कार्यालय ललितपुरबाट मिति २०६९।११।०९ मा गरेको निर्णय र सोही निर्णय सदर गर्ने गरी आन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशकबाट मिति २०७४।११।२९ मा भएको निर्णय समेत मिलेको देखिँदा सदर हुने ठहर्छ। करदाताको पुनरावेदन जिकिर पुग्न सक्दैन। अरु तपसिल बमोजिम गर्नु।

तपसिल खण्ड

१. फैसलाको प्रतिलिपी सहितको जानकारी विशेष सरकारी वकीलको कार्यालयलाई पठाईदिनु।
२. प्रस्तुत फैसलाको विद्युतीय प्रति सफ्टवेयरमा अपलोड गरी फैसलाको पीठमा जनाउनु।
३. सरोकारवाला पक्षले फैसलाको प्रतिलिपी माग गरेमा लाग्ने दस्तुर लिई नियमानुसार प्रतिलिपी दिनु।
४. प्रस्तुत पुनरावेदन दायरीको लगत कट्टा गरी शुरु मिसिल आन्तरिक राजस्व कार्यालय, ललितपुरमा पठाईदिनु।
५. प्रस्तुत मुद्दाको रेकर्ड मिसिल यस न्यायाधिकरणको अभिलेख शाखामा बुझाईदिनु।

टेकप्रसाद ढुङ्गाना
(अध्यक्ष)

उक्त रायमा मेरो सहमती छ।

बासुदेव खनाल
(लेखा सदस्य)

फैसला तयारीमा सहयोग गर्नुहुने:-

इजलास अधिकृत: श्री भीष्म भट्टराई

ईति सम्बत् २०७९ साल चैत्र ५ गते रोज १ शुभम् -----

फैसला प्रमाणिकरण गर्ने:-

फैसला प्रमाणिकरण मिति:-

राजस्व न्यायाधिकरण काठमाडौंको छाप